

“Ga eens in de schoenen staan van die ander”

Geslaagde samenwerking
tussen straatpastoraat en stadsklooster

Enkele jaren geleden namen de Franciscanen het klooster van de Kapucijnen in 's-Hertogenbosch over om daar Stadsklooster San Damiano te starten. Een gemeenschap van franciscanen, clarissen en enkele leden van de franciscaanse lekenorde. Tussen Stadsklooster San Damiano en het Straatpastoraat Den Bosch is de afgelopen twee jaar een vruchtbare samenwerking ontstaan. Franciscaanse spiritualiteit en pastorale presentiebenadering vullen elkaar prachtig aan. Een gesprek hierover met broeder Hans van Bommel, gardiaan van het klooster en Lianne van Oosterhout, straatpastor.

“Heb je het gehoord, Lianne? Twee burens hebben geklaagd dat we hier in het klooster koffie geven aan dak- en thuislozen. Ze willen dat we daarmee stoppen.” Broeder Hans piekert daar niet over. “Ze kunnen ons niet verbieden om goed te doen.”

Ik heb afgesproken met Hans en Lianne in het Stadsklooster. Nog maar nauwelijks binnen krijg ik meteen een voorproefje van de manier waarop mensen dikwijls reageren op daklozen. “Ik kook van binnen door dat soort reacties”, zegt broeder Hans. “Ga eens in de schoenen staan van die mensen, denk ik dan. Elk mens mag er zijn, elk mens is kind van God. Maar dak- en thuislozen worden overal weggestuurd. Natuurlijk doen ze soms dingen die niet goed zijn. Maar mensen hebben vaak bij voorbaat hun oordeel klaar.”

Hart voor de medemens

Het is een apart team: de joviale, oudere franciscaan en de wat meer ingetogen, net afgestudeerde theologe. Maar ze lijken elkaar goed aan te vullen en beiden hebben overduidelijk

een groot hart voor mensen die aan de rand van de samenleving staan. Lianne vertelt dat ze gelijk ‘verkochte was’ toen ze zeven jaar geleden stage liep bij het Straatpastoraat in Den Bosch. Toen er in 2017 een vacature was, aarzelde ze niet om te solliciteren. Wat haar zo aantrok in dit werk? “Dak- en thuislozen zijn eerlijk en direct. Ze zeggen het zoals het is. Het gaat ook echt ergens over in dit werk. Mensen kampen met zware problemen zoals verslaving, geweld, traumatische ervaringen. Misschien komt daarom ook het geloof makkelijker ter sprake. Ik zie er niet uit als een pastor, hoor ik vaak. Maar als er een klik is, is er gelijk acceptatie. Heel bijzonder is bijvoorbeeld dat sommige moslims me zeggen dat er maar één God is. Ik hoef er vaak helemaal geen imam bij te halen.”

De combinatie van dit speciale pastoraat en het Franciscaanse Stadsklooster is ijersterk. “Wij staan als gemeenschap van harte achter het project,” vertelt Hans. In het Stadsklooster wonen tien franciscanen, clarissen en franciscaanse

Broeder Hans van Bommel en pastor Lianne van Oosterhout voor de deur van het stadsklooster

Lianne in gesprek met een dakloze

seculieren samen. Het contact met dak- en thuislozen sluit naadloos aan bij hun franciscaanse spiritualiteit. Daarin neemt solidariteit met de armsten een centrale plek in. “We dragen een habijt en zijn voor de mensen herkenbaar als religieuzen”, zegt broeder Hans. “Dat geeft hen een vertrouwd en veilig gevoel.” Soms is het een uitdaging dat de mensen direct bij je op de stoep staan, geeft Hans toe. Hij denkt soms wel eens: “Nou eventjes niet.” Grenzen aangeven is belangrijk. “Er zijn bijvoorbeeld tijden waarop mensen koffie kunnen komen halen aan onze deur. Daar houden we ons aan.”

Levensvragen

Het komt goed uit dat het klooster een duidelijk zichtbare en makkelijk bereikbare plek is, vlakbij het centrum. Elke zaterdagmiddag is er een viering in de kloosterkerk. En iedere donderdagmiddag houdt het Straatpastoraat er een spreekuur, waar de mensen met hun vragen terecht kunnen. Vaak gaat het om vragen die niet direct te beantwoorden zijn; vragen over ‘het leven’ of over problemen die iemand boven het hoofd

groeien. Daar zijn geen pasklare antwoorden op. Wel kunnen pastor of vrijwilliger morele steun bieden of mee zoeken naar een duiding. “De afgelopen coronatijd was raar voor iedereen”, vertelt Lianne. Alles viel even weg, sociale voorzieningen werden gesloten. Sommigen reageerden verward op de situatie. Anderen vonden de rust juist prettig. Aan het begin hield ze haar hart vast voor de mensen van de straat. Zouden die niet als eerste het virus oplopen, kwetsbaar als ze zijn? Haar zorg lijkt voorlopig ongegrond. Relatief weinig dak- en thuislozen zijn besmet geraakt. Iemand vertelde haar: “Ik slaap al 10 jaar onder een brug, ik kan wel wat hebben.”

De activiteiten voor de doelgroep moesten wel worden aangepast. In de ontvangstruimte van het klooster kunnen normaal acht of negen mensen zitten. Maar met corona kan dat niet. Het klooster is een hip initiatief gestart: ‘Coffee to go’. Vrijwilligers of bewoners van het klooster zetten kartonnen bekertjes met koffie op een tafel bij de voordeur. Gasten kunnen dat afhalen, zo veilig als maar kan.

Het evangelie op straat

Wat is de speciale rol van het straatpastoraat ten opzichte van de reguliere hulpverlening, vraag ik. “Het is geen maatschappelijk werk”, antwoordt Lianne resoluut. “Er is geen behandelplan. Als ze een afspraak vergeten, heeft dat niet direct consequenties. Het is een pastoraat van volhouden, van niet weglopen in moeilijke tijden. Soms is er gewoon geen oplossing”, zegt Lianne. “Mensen weten dat ik pastor ben. Daarom vragen ze me soms om voor hen te bidden.” Hans vult aan: “De gehele mens is welkom. Het gaat om presentie, om antwoord te geven op de opdracht van Jezus om niemand uit te sluiten. Ik wil Jezus volgen op een heel concrete manier.”

Het is geen eenrichtingsverkeer, beamen beiden. Je leert in dit werk dat elk mens van betekenis is en iets te bieden heeft. Er is op straat veel onderlinge verbondenheid en wederzijdse hulp. Ook is het indrukwekkend te zien hoe mensen hoop bewaren ondanks alle problemen. “Je ziet het evangelie soms voorgeleefd op straat”, vertelt Lianne.

Diakonie

“Het straatpastoraat hoort bij de Kerk”, zegt broeder Hans. Veel steun is momenteel afkomstig van religieuzen. Zij financieren het voor een groot deel. Er zijn goede contacten met de binnenstadsparochie van Den Bosch. Deze heeft aangegeven voedsel te gaan inzamelen voor de eigen mini-voedselbank van het Straatpastoraat. Met de kerst is er dit jaar voor de tweede keer een speciale kerstviering in het klooster. Mgr. Gerard de Korte zal daar dit jaar bij zijn.

Broeder Hans benadrukt hoe belangrijk het is de ander te leren kennen. “Blijf niet hangen in vooroordelen, maar ga de ontmoeting aan”, is zijn oproep. Diaconale werkgroepen kunnen bijvoorbeeld contact opnemen met de Voedselbank, de daklozenopvang, het asielzoekerscentrum. “Help een tijdje mee en leg je oor te luisteren,” adviseert hij. Lianne wil iedereen op het hart drukken anderen echt te erkennen als medemens. “Zeg vriendelijk gedag en maak eens een praatje met een dakloze.”

Dat is iets wat ieder van ons kan doen.

GERARD MOORMAN

Lianne steekt een kaarsje aan in de kloosterkerk

Dit artikel verscheen eerder in Missionaire Agenda nummer 2020-4 in de serie over buitengewoon pastoraat. De Missionaire Agenda is een gezamenlijk kwartaalblad van de KNR en Uitgeverij Abdij van Berne / Berne media bedoeld voor MOV vrijwilligers in parochies en andere belangstellenden.